

Wyrok z dnia 5 listopada 1998 r.

I PKN 420/98

Nie narusza zasady równego traktowania pracownika (art. 11² KP) ani zasady niedyskryminacji (art. 11³ KP) przeniesienie w stan nieczynny nauczyciela legitymującego się kwalifikacjami zawodowymi równymi z innymi nauczycielami, lecz którego praca jest najniżej oceniana przez przełożonych oraz uczniów i ich rodziców, a jego sytuacja osobista nie jest gorsza niż pozostałych pracowników (art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357 ze zm.).

Przewodniczący: SSN Józef Iwulski, Sędziowie SN: Andrzej Kijowski, Barbara Wagner (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 1998 r. sprawy z powództwa Ludwika K. przeciwko Szkole Podstawowej [...] w K. o ustalenie, na skutek kasacji powódki od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 21 maja 1998 r. [...]

o d d a l i ł kasację i nie obciążył powódki kosztami postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Sąd Rejonowy dla Krakowa Nowej Huty wyrokiem z dnia 6 stycznia 1998 r. [...] oddalił powództwo Ludwika K. o uznanie za bezskuteczne przeniesienia w stan nieczynny i o przywrócenie do pracy. Sąd ustalił, że powódka jest mianowaną nauczycielką w Szkole Podstawowej [...] w K. od 1 września 1991 r. W roku szkolnym 1997/1998 nastąpiło zmniejszenie liczby oddziałów z 21 do 20, co spowodowało konieczność zlikwidowania dwóch pełnowymiarowych etatów (z dotychczasowych 31 do 29) oraz zmianę planu nauczania przez zmniejszenie ilości godzin chemii z 16 do 13 i matematyki z 93 do 58. Strona pozwana pismem z dnia 12 maja 1997 r. przeniosła powódkę z dniem 1 września 1997 r. w stan nieczynny. Powódka pouczona o

możliwości rozwiązania stosunku pracy nie skorzystała z niej. Ludwika K. jest absolwentką Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu J. ze specjalnością chemia nauczycielska. Ukończyła Studium Nauczycielskie - kierunek fizyka z chemią oraz kurs dla nauczycieli z matematyki zorganizowany w K. przez Centrum Doskonalenia Nauczycieli w N.S. Powódka zatrudniona była jako nauczyciel chemii, początkowo nauczając także matematyki. Fizyki nie nauczała nigdy. Zajęcia przez nią prowadzone przełożeni oceniali nisko. Odnotowano liczne skargi i interwencje uczniów oraz rodziców na postępowanie powódki i poziom przekazywania wiedzy. Na innych nauczycieli chemii - Teresę J. i Janinę K. skarg nie składano. Poza tym, zarówno Teresa J. jak i Janina K. mają uprawnienia do nauczania matematyki, dłuższy staż nauczycielski niż powódka, uzyskiwały wyższe oceny pracy dydaktycznej. Fizyki nauczająca zatrudniona w pełnym wymiarze zajęć Ewa P. W ocenie Sądu, wybór powódki do przeniesienia w stan nieczynny nie budzi zastrzeżeń. Roszczenie Ludwika K. o przywrócenie do pracy jest przedwczesne. Została przeniesiona w stan nieczynny z dniem 1 września 1997 r., a stosunek pracy, zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357) wygaśnie po 6 miesiącach, tj. 31 marca 1998 r.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie wyrokiem z dnia 21 maja 1998 r. [...] oddalił apelację powódki od powyższego wyroku. Sąd uznał za nieuzasadniony podstawowy zarzut apelacji - niezgodność ustaleń stanowiących faktyczną podstawę rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku ze stanem faktycznym. Postępowanie prowadzone było przez Sąd pierwszej instancji bardzo szczegółowo i wnikliwie, a poczynione ustalenia znajdują w pełni potwierdzenie w zgromadzonych dowodach. Spełnione zostały określone w art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela przesłanki przeniesienia w stan nieczynny. Wybór Ludwika K. do przeniesienia w stan nieczynny nie był dyskryminacją, a jego kryteria nie były dowolne. Uzasadnienie apelacji stanowi przede wszystkim polemikę z ustaleniami Sądu i subiektywne przedstawienie własnej wersji wydarzeń przez powódkę.

Ludwika K. zaskarżyła powyższy wyrok kasacją. Wskazując jako jej podstawy naruszenie prawa materialnego, a to art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela oraz naruszenie przepisów postępowania „przez pominięcie przeprowadzenia dowodów z zeznań członków samorządu uczniowskiego i rodziców będących autorami negatywnych opinii o powódce”, a także „dokonanie, wykraczającej poza zasadę swobodnej oceny dowodów, analizy stanu faktycznego i materiału

dowodowego zebranego w sprawie”, wniosła o jego zmianę przez uwzględnienie apelacji i ustalenie, że przeniesienie jej w stan nieczynny, a w konsekwencji rozwiązanie stosunku pracy, było bezpodstawne, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania.

Skarżąca zakwestionowała prawidłowość ustalenia w przedmiocie zmniejszenia liczby godzin nauczania chemii, twierdząc, że z 16 godzin lekcyjnych w roku szkolnym 1996/97 (10 „harmonogramowych” i 6 tzw. „do dyspozycji dyrektora”), w roku 1997/98 przedmiot ten, według planu, ma być nauczany w wymiarze 13 godzin. Ogólna liczba godzin lekcyjnych chemii uległa więc zwiększeniu. Poza tym, zmniejszenie oddziałów dotyczy nauczania początkowego, w których nie ma lekcji chemii. Zarzuciła także, że pracodawca nie złożył jej propozycji zatrudnienia w zmniejszonym wymiarze czasu pracy, do czego był zobowiązany treścią art. 20 zdanie 2 Karty Nauczyciela. W pozostałej części uzasadnienie kasacji zawiera wywód na temat płynności i niedoskonałości kryteriów oceny pracy nauczyciela oraz krytykę idei dokonywania takiej oceny przez samorząd uczniowski, a także wątpliwości co do jej wiarygodności i racjonalności.

W odpowiedzi na kasację strona pozwana wniosła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podstawę faktyczną rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku stanowią ustalenia, że zmniejszenie liczby oddziałów w Szkole Podstawowej [...] w K. oraz zmiana planu nauczania na rok szkolny 1997/1998 spowodowały brak możliwości dalszego zatrudnienia dwóch nauczycieli w pełnym wymiarze czasu pracy. Z uzasadnienia kasacji wynika, że skarżąca je kwestionuje. Nie wskazała jednak czy Sąd dokonując takich ustaleń uchybił jakimś przepisom, jakim, w jaki sposób i z jakimi skutkami dla rozstrzygnięcia sprawy. Ogólne powołanie jako podstawy kasacyjnej „naruszenia zasad postępowania”, nawet przybliżone określeniem, że polegało ono na pominięciu przeprowadzenia pewnych dowodów oraz przekroczeniu granic swobodnej ich oceny, nie pozwala na kontrolę zasadności tego zarzutu. Kasacja Ludwika K. w tym zakresie jest wyłącznie polemiką z ustaleniami Sądu, wynikającą z odmiennej oceny dowodów.

Ustawowe przesłanki przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny określone w art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela zostały w rozpoznawanej sprawie spełnione. Powołany przepis nie nakłada na szkołę obowiązku zaproponowania pracy w niepełnym wymiarze nauczycielowi przed przeniesieniem go w stan nieczynny. Przez niezłożenie powódce propozycji dalszego zatrudnienia na zmienionych warunkach nie został więc naruszony art. 20 Karty Nauczyciela.

Zaistnienie obiektywnych przesłanek do zastosowania art. 20 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. nie wyklucza sądowej kontroli zasadności wyboru do zwolnienia (przeniesienia w stan nieczynny) konkretnego nauczyciela. Sąd w motywach zaskarżonego wyroku zajął się szeroko prawidłowością wyboru powódki do przeniesienia w stan nieczynny. Przeanalizował formalne kwalifikacje zawodowe wszystkich nauczycieli nauczających u strony pozwanej chemii w kontekście ich przydatności do dalszej pracy (możliwość nauczania także matematyki i fizyki), stosunku każdego z nich do obowiązków pracowniczych oraz odniósł się do ocen faktycznych umiejętności dydaktycznych dokonywanych przez przełożonych, uczniów i ich rodziców. Porównał sytuację rodzinną i życiową każdego z tych nauczycieli, którzy mogli być brani pod uwagę przy podejmowaniu decyzji o przeniesieniu w stan nieczynny. Wszystkie porównania wypadły na niekorzyść powódki. W wyborze właśnie jej do zwolnienia nie ma żadnych znamion dyskryminacji. Przy tym, Sąd nie jest powołany do oceny trafności obowiązujących rozwiązań prawnych w aspekcie ich założeń ideologicznych, celowościowych, etycznych. Być może ocenianie pracy nauczycieli przez samorząd uczniowski jest kontrowersyjne. Jednak póki przepisy wprowadzają takie kryterium oceny ich pracy, należy je brać pod uwagę.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹² KPC, orzekł jak w sentencji.

=====